

osebe, ki nam je slovensko petje prepovedati ukazala, dve nemški pesmi zakročili, namreč: „Süsse heilige Natur“ in pa „Schwach ist Lunens Schein und traurig“ in da se jim je sporočilo: „Recht brav, meine Herren! so habe ich Sie gern. Sie haben wahre Nachtigallen-Stimmen.“ — Al „de mortuis nil nisi bene!“

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Celovca 15. maja. Slavni gosp. Einšpieler, ki ga je, kakor je bravcem „Novic“ znano, zadela žalostna osoda tiskarne pravde zastran nemškega njegovega časnika „Stimmen aus Innerösterreich“, piše v poslednjem listu svojega slovenskega časnika „Slov. Prij.“ svojim bravcem to-le: „Veste gotovo, kolika nesreča me je zadela: Obsojen sem, da bom en mesec zaprt in plačal 60 gold. Cele svoje pravde danes ne morem popisati, — nekaj mi manjka časa, ker ravno narejam pritožbo na višo sodnijo v Gradcu, nekaj pa manjka prostora. Najpred ko mogoče popišem celo pravdo v „Slovenskem Prijatlu“ bolj obširno; naj vedó Slovenci, kaka se mi je godila. Danes le to povem, da so „Stimmen“ nehale izhajati in da mi je lastnik in izdajatelj graškega časopisa „Tagespost“ naznanil, da ga je volja namesto „Stimmen“ vsem naročnikom „Tagespost“ pošiljati tako dolgo, kolikor časa teče njih naročnina. Poslal sem imenik naročnikov „Stimmen“ v Gradec in dobivali bodo naročniki moji „Tagespost“. Res, da ta časopis med Slovenci ne slovi toliko, — pa res je tudi, da je meni — v moji veliki nesreči in zgubi — lepo pomagano, in pomagano od takih rok, od katerih bi se kaj tacega nikoli nikoli nadjal ne bil. Zatoraj ljubi Slovenci! potrpite s to zamenjo in prebirajte „Tagespost“; morebiti, da se še bolj z nami soprijazni, nam pravična in dobra postane in se nam tako celó prikupi. Pa morebiti se čudite in poprašujete: za kaj da sem vse tako hitro in nenadoma popustil? — Potegoval sem se vselej za edino, mogočno in srečno Avstrijo; pa nisem vselej hodil po tistem potu, po katerem hodi naše sedanje ministerstvo; nisem se držal tistih misel, katerih se ono drži; moj časopis „Stimmen aus Innerösterreich“ je delal, kakor nemški pregovor pravi, „Sr. Majestät allergetreueste Opposition“. Pa vselej sem mislil, da moje nasprotovanje (moja opozicija) je postavno in toraj privoljeno. Sodnija pa me je obsodila; vidim toraj, da po mislih cesarskih sodnikov moje poti niso postavne, zatoraj zapustim jih jez — dober in zvest državlján, jez — duhovnik in katehet; po nepostavnih, krivih in prepovedanih potih nočem nikoli politike delati; rajše molčim. Zatoraj sem precej 23. aprila oznanil, da odstopim od vredovanja nemškega časopisa „Stimmen“, in molčal bom tako dolgo, da se politika spreobrne in da postanejo moje poti spet postavne in privoljene. Tem več bom pa delal na polji slovenske literature; prizadeval si pri vredovanju „Slovenskega Prijatla“ in izdavanju ljudskih knjig za družbo sv. Mohora.“

Iz Tomina. Kakor zelena priroda srce vsacega človeka zdaj razveseljuje in povzdiga, povzdignila in razjasnila nas je beseda 5. maja, od ktere se za gotovo nadjamo, da bo rodila lep sad. Mična je pa bila ne samo zarad programa, ampak posebno zavoljo gospode, ki so nas počastili. Udeležile so se namreč te veselice gospé in prav krasne gospodične iz naše okolice. Počastilo nas je tudi nekoliko visokospoštovanih gospodov iz Gorice.

Program besede je bil ta-le: Prvi razdel: četvorka „Naprej“, deklamacija „Hrast in lipa“, četvorka „Pod lipo“, deklamacija „Slovenka“ Vilharjeva, četvorka „Tri rožice“, deklamacija „Trojna ljubezen“ Krekova, četv.

„Strunam“, samospev „Kje dom je moj?“ spremljan na glasoviru. Drugi razdel: četvorka „Otok bleški“, deklamacija „Zvezdica“ Jeriša-va, četvorka „Zvezda“, četvorka „Luna“, deklamacija „Povodnji mož“ Prešernov, četvorka „Tolažba“, samospev „Po jezeru“ z glasovirom, četvorka „Pobratimija“, govor o narodnem petji, čveterospev „Ne udajmo se“ in spomini na Steinbah-a igrani na glasoviru. Po besedi je bil ples. Trpela je ta krasna zabava še dolgo po polnoči. Za prihodnje besede imamo pripravljena govora o národnih shodih in o slovenski zgodovini stare dôbe, za ožji kolobar poslušavcov pa razlago prvih §§. „o zastaranji in pri posestovanji“. Govor v programu naznanjen je že tretji, ki ga je gosp. dr. Lavrič letos v naši čitavnici govoril, in se je glasil tako-le:

„Slavno društvo! Večkrat beremo in čujemo, da se národno petje po vsi slovenski deželi veselo razširja in da prav pogostoma prihajajo na svitlo lepi novi napevi. Tudi v Tominu imamo pevce, ki nam naše slovenske srca razveseljujejo in ogrevajo. Lepa hvala jim, posebna hvala pa njihovemu učitelju, našemu prijatlu gosp. Furlani-tu, ki nam naše veselice jako zanimive in mikavne napravlja. V pogledu tega, in ker smo tudi danes slišali in živili marsiktero lepo pesem, menim, da bi bilo prav in primerno, malo premišljevat in predarjati: kaj je národno petje, in kako moč, kak upljiv ima na človeka sploh in posebno na narod. — Naj bode národno petje našemu pretresovanju predmet.“

Gospôda! Stvarnik je dal človeku glas v dvojno rabo, in to, da izrazuje misli in občutke z besedo in drugič s petjem. Beseda ni občno sredstvo, da se ž njo razume celo človeštvo; vsak narod ima svoj lastni jezik, s katerim svojo osebnost in narodnost izrazuje; zato Francoz ne razume Nemca, Nemec ne Slovana itd. Petje pa je, rekel bi, občni jezik človeštva, s katerim, čeravno ne tako natančno, vendar pa v obče človek, ne gledé na narod, žlahne svoje občutke tako izreka, da ga tujec razume. Naj zapojemo žalostno ali veselo, veličastno in slovesno, nježno ali milo, zastopil nas bo poslušavec, naj bo tega, naj bo unega rodú. Beseda je jezik uma, petje pa jezik srca, — srca, ktero človeka brati bližnjemu, in tako pobratuje vse človeštvo. Petje je toraj vážno sredstvo človeškemu požlahnjenju. Ker petje je jezik srcá, poje človek, ki mu je srce ginjeno. Tako k Bogu nagnjeni, tako prav veseli, tako ljubezni uneti. Vsak občutek pa se drugače in tudi raznovrstno izrazuje.“

„Kakor beseda, tako ima tudi petje to moč in ta uspeh, da zbudí tudi pri poslušavcu enake občutke. Zavoljo tega skrbijo voditelji shodov in družb, da se tam primerne pesmi pojejo. V cerkvi veličastne in slovesne, pri veselicah vesele, pred bitvo vojaške in junaške itd. Petje ima že samo po sebi omenjeno moč, ako se pa njemu primerne ginljive besede pridružijo; zgodi se, da se srce tako strese in povzdigne, da izhaja iz tega naidušenost za to ali uno idejo, ki je namreč predmet petja. Petje je toraj tudi v tem pomenu vážen pomoček človeškemu požlahnjenju.“

„Kakor pa vsak omikan človek po svoji posebnosti drugače govori in piše, in kakor vsak skladavec pesem po svoji osebnosti pesmi drugače in posebno sklada, ravno tako peva vsak narod drugače, in vsak ima svoj lastni način petja, s katerim izrazuje svoje bitje, svoj značaj, svojo dušo, in rekel bi, zgodovino svojo in omiko, — in to je národno petje v širokejšem pomenu. Slovansko národno petje je sploh resno-milo, tudi žalujoče, ker gotovo bila je Slovanu osoda nemila skoraj v vsakem oziru. Sužen je nekđaj bil pod lastnim, sužen pod tujim kraljem. — Madžar peva v tisti

pesmi zdaj žalujoče, zdaj ponosno, ognjeno zdaj in živo; zgodovina njegova je bila sprememb polna. Slavne zmage, strašne zgube, stoletna sužnost, svobodna lastna ustava so se vrstile. — Nemška pesem je v obče resna, slovesna, občutljiva kakor značaj nemški. — Lah pa radi pevajo vesele in prijazne napeve.“

„Národno petje kaže tudi omiko ljudstva. Kako bogari sirovi Črnogorec ali Bosnijak, in kako krasno peva Čeh, Nmec, Francoz! Kako so pevali Slovenci poprej, in kako pevajo zdaj v lepem čvetospevu! Iz vsega se vidi, da ima petje vsacega naroda kaj posebnega, karakterističnega v sebi; zarad tega razločujemo francozko, laško, nemško in slovansko petje. In temu pravim, da je národno petje v širokejšem pomenu.“

„Vsak narod pa ima še posebne pesmi in napeve, s katerimi svojo lastno narodnost oslavlja; in to je národno petje v ožjem pomenu. Namen tega je tedaj narodnost oslavljati. Besede so navadno ognjene in ginjaive, napevi pa primerni, to je, prijazni in v srce segajoči. Mi Slovenci imamo mnogo pesem te vrste, na pr. „Naprej“, „Ne udajmo se“, „Tri rožice“ itd.

„Zraven tega obsegajo te pesmi še druge ideje, druge misli, ki so ali narodu predrage, ali katerih je posebni nosivec, ali katerih vpeljanja živo želi.

„Tako oslavljajo Jugoslovani z narodom vred junške dela svojih junakov, ravno tako Grki. — Francozi so, ni davno, opevali narod in svobodo. Predmet nemških pesem te vrste je bil prej zvun domovine: zvestoba nemška v obče in posebno zvestoba fevdnikov za fevdnega gospoda; tudi ljubezen (Nebelungenlied und der Mienengesang). Zdaj pa pevajo radi o prihodnji nemški edinosti. — Italijani so navadno pevaje oslavljali: „La bella Italia e l' amore.“ — Angleži pojejo ponosno svojo narodno pesem „Rulle Britannia.“

„Moč tega petja na narod pa je bila zmiraj in je še zdaj prečudna. Pevaje pesem „Allons enfants de la patrie“ Francozi so se tako naukuševali, da so dirjali v bitvo, kakor da bi bili na ples hodili. Pesem: „Bože cos Poljske“ daje Poljakom in vekša v njih pogum, up in moč v strašnem boji. Pesmi od „Kraljeviča Marka“ in drugih junakov krepčajo Jugoslovanom v Turčii srca in roke v boji z ljutimi Turki itd.“

„Najpotrebnejši in največastnejši predmet, ki se more temu petju pridružiti, je po mojem mnenju svoboda. — Le svobodo oživajoči narod more doseči najvišjo stopnjo národne izobraženosti in národnega razvoja; kajti svoboda budi, oživlja in goji človeški duh, človeško izvedljivost in preiskovavnost. — Le svobodni duh more klasične dela izdelati, ne pa v verige kovani. Verige zmiraj in povsod vse zadržujejo. Cela Azija nam to spričuje. — Svobode tam ni, pa tudi znanstva ne, in visoke omike ne. — Ali mar bi bila Šiller in Göthe svoje klasične dela izdelala, ako bi bila stanovala namesto v slobodni vajmarski vojvodini v drugem kraji, kjer je temna cenzura kraljevala?“

„Kjer pa svoboda znanstva in umetnosti uspešujejo, tam je narod ravno s tem že oslavljan. Tam se gotovo tudi domoljubje ukorenini, kajti rojak ima največi vzrok in najmočnejši nagib svojo svobodno in omikano domovino ne samo po pogonu (instinktu), ampak duhovito ljubiti in jo oslavljati.“

„Národ oslavljati je pa po raznih načinih mogoče, najlože z besedo in s petjem, tedaj s primernimi lepimi pesmimi, z narodnim petjem.“

„Gospôda! Zdaj praša se: Ali more predmet národnemu petju biti narod, ki ni še omike in svobode popolnoma dosegel?“

„Trdim, da. Vsak narod namreč ima razne dobre lastnosti, vsak vesele ali žalostne prigodbe, vsak lep iz-

vršenju pripraven jezik. Vse to mora povzdigovati se. Vrh tega je treba prepričati ljudstvo, da ste omika in požlahnjenje namen postavljen narodu od Stvarnika; nezobraženi in nesvobodni narod pogine, ter brez slave poginiti mora kot nekoristen človeštva član.“

„Dalje treba je dokazovati, da, čeravno en sam rod visokosti doseči ne more, vendar mora vsak rod skrbeti, da naslednikom lep izgled in da jim svitlejšo dedino zapusti, — da, krasnejo prihodnost rod rodu pripravljaje, narod se sčasoma oslaviti mora. Treba je tudi ljudstvo prepričati, da ima vsak narod, in slovenski tudi, še svoj posebni poklic, svojo posebno nalogo; slavno je gotovo, spoznati to in uno, in skrbeti, da se poklic uresniči in naloga reši. Slovencev posebni poklic pa je, tukaj na zadnji zahodnji meji slovanstva, tu na nemški in laški meji, kar nam je le mogoče, visoko povzdigniti slovenstva čast. Pokažimo toraj, da nismo „Schiavi“, kakor nam naši sosedje pravijo, ampak da sinovi Slave smo; pokažimo, da res ni, kar je „Presse“ enkrat rekla, „dass die slovenische Sprache an das Lallen der menschlichen Kindheit erinnert“; pokažimo temu nasproti, da je lepoglasen in že omikan naš jezik, da smo zmožni povzdigniti se na stopnjo drugih izobraženih ljudstev. Gospôda! Tu se odpira široko polje národni poezii. Kar tacega pesniki skladajo, z natisom se razširja, in to večkrat prebrano, pameti se in sreč vtiska. Te poezije pa namen gotovo bolje dosežejo, če se pesmi in besedam prijazno ganljivo petje pristavi. Ideje v dvojno lepi obliki morajo srce vneti, in naukušnost, kar smo že gori omenili, ne samo v pevcu, temuč tudi v poslušavcih zbuditi. Prevdarjaje pa, da človek lepe in v srce segajoče pesmi večkrat in zmiraj rad peva ali poslušaja; gotovo je, da z večkratnim petjem se moč poezije ponavlja, tako pa naukušnost goji. Pesniki in pevci so tedaj teh idej poslanci, ki pogostoma in po več krajih jih pevaje veličastno nalogo rešujejo.“

„Gledé na to niso naši mejači, niso ne Nemci in Italijani, zanemarjali tega petja, temveč so, skrbljivo se ga posluživši, tudi s to močjo oživljali v ljudstvu idejo slave nemških in laških dežel, in so jo tako razširili po vseh krajih. Kar pa je drugim narodom koristno in lepo bilo, lepo in koristno mora tudi nam Slovanom biti.“

„Pesniki in pevci! pevajte in pevajte toraj o národnih rečéh, opevajte narod, dolžnost, poklic njegov in svobodo. Vi hitri zraki pa, katerim pevci mile te glasove zaupajo, nosite jih po vsi slovenski zemlji do zadnje kočé, da zbudijo v srcih vseh živo ljubezen naroda in svobode.“

Iz Ipave 12. maja. (★ Pretečeno nedeljo smo se spet enkrat po domače razveseljevali v ipavskem trgu. Napravilo je bilo kazinsko društvo — da še ne rečem čitavnica — ki se čedalje bolj domorodno obnaša, besedo s petjem in tombulo v dvorani taborski, ki je bila s podobo svitlega cesarja, z zastavami in bršlinom prav vkusno ozaljšana. Pevci pod vodstvom nevtrudljivega g. Hribarja so se prav moško držali ter nam podali zal šopek prelepih pevskih cvetok. Slišali smo nekatere čisto nove s Hribarjevimi napevi, kakor „Junak“, „Domovina“, *) mnogo že znanih, pa nam vedno dražih in prijetnih, zmed katerih je zbudljivo prepevana „Kje je Slavjana dom“ bila posebno naukušeno sprejeta. Vmes sta igrala dva gospoda prav izvrstno neko fantazijo na glasoviru. Reči moramo, da tržki pevci so se od jeseni semkaj za dober korak naprej pomaknili. Da! gosp.

*) „Slovenka“ Hribarjeva, prav lepo na Dunaji tiskana, se dobiva v gospod Lerherjevi bukvarnici v Ljubljani, menda po 40 kr. iztis. Pis.

Hiti-tu, vodju gl. šole, pa gosp. učeniku Hribarju gré čast in hvala, da sta pri cerkvenem, kakor pri svetovnem petji čisto družega, boljšega duha zbudila. Naj opomnimo še, da se je udeležilo besede mnogo naših domoljubnih sosedov iz Razdrtega. Slava! — Želeli bote zvediti, kako da je z živinsko kugo v našem okraji. Kolikor je meni znano, se pozneje, kar je v Jakovcah poginilo troje goved, ni prikazala drugod. Naša okrajna gosposka pa tudi oestro čuje in skrbi, da bi se dalje ne zatrosila nesrečna morivka; gosp. okrajni predstojnik sam gré večkrat pogledat sém pa tjà, kako se ukazi gosposkini spolnujejo. Tudi županom našim ni kake nemarnosti očitati v tem oziru. In tako upamo, da bomo za zdaj odvrnili to strašno šibo, če se le od kje drugod spet neprevidama ne zanese. — Vreme imamo toplo pa suho, za trto, ki začenja že cvesti, sicer dobro, al za polje bi silno potrebovali pohlevnega dežja. Sadja ne bo prav veliko, razun sliv, to je, cimbor, brtonov, pa breskev, katerih je toliko, da se veje že zdaj šibé. Trta nam obeta srednje dobro letino. Lansko vino gré prav dobro spod rok. Srednja cena mu je od 10 do 12 gold. kvinč. Zdravi!

Iz Kranja 14. maja. L. — Včeraj smo sklenili v čitavnici, da se za napravo pohišja, za klavir, biljar itd. izdá 100 delnic po 5 gold. tako, da vsak mesec izsrečkamo po 4 do 8 delnic. Iz tega vidite, da posnemamo tudi v tem vas Ljubljancanje; morebiti da nam pripomagate kaj?

Iz Ljubljane. Poslanci naši so bili v petek pri Njih Veličanstvu cesarju; prijazno so bili sprejeti; cesar so pohvalili deželni zbor, da se je tako marljivo obnašal. Kar se tiče prošnje zastran nekoličnega odpustka zemljišnih davkov, ki jo je deputacija izročila Njih Veličanstvu, so ji rekli, da bo ministerstvo to reč natanko prevdarilo in jo državnemu zboru predložilo, ker v ustavnih državah vladar sam brez državnega zbora ne more nič izgotoviti; — kar se tiče posojila po loterii, ki ga želi kranjska dežela po sklepu deželnega zbora, da se izkoplje iz dnarnih zadreg zavoljo plačil zemljišne odveze, je deputacija dobila precej upanja, da bode dovoljeno. Bili so poslanci tudi pri treh ministrih. Kar pa se tiče zastran preselitve deželne general-komande iz Vidma v Ljubljano, je mestni župan g. Ambrož si izprosil za včeraj (pondeljek) še posebno audijencijo pri Njih Veličanstvu.

— Te dni smo imeli v rokah v slovenskem jeziku napravljene formulare, kakoršnih c. k. okrajne gosposke kot sodnije potrebujejo za vsakdanjo rabo pri mnogih svojih opravilih. Kakošnih 38 različnih formularov je za mnogovrstne potrebe, na priliko: prošnje za eksekucijno cenitev nepremakljivega in premakljivega blaga, — poziv sodnim cenivcem, naj pridejo cenit, — oglas sodnije, s katerim se naznanja očitna dražba, — povabilo, s katerim se kdo kliče v sodnijo, — povabilno povelje, — tožbini zapisnik, — oklic tožnega dne, — zapisnik o izpraševanju prič, — prošnja za eksekucijno rubežen in cenitev, — zapis za mrličem, — oglas, ki poklicuje dediče sodni neznan, — oglas za poklicanje upnikov zapuščine, — pismo, s katerim se postavlja kdo za varha ali varhinjo maloletnega otroka, — zapisnik, storjen o obljudi spolnovanja dolžnost, — zapisnik pri razglašenju oporoke (testamenta), — zapisnik kazenske obravnave, — rabsodba, — popustivni sklep, — sodba spoznanja nedolžnosti, — izkazek plačila itd. itd. Vse te pisma, napravljene v čistem pa vendar vsakemu razumljivem slovenskem jeziku, se natisnjene dobivajo v tiskarnici Egerjevi v Ljubljani. In tako je c. k. sodnijam s temi formulari spet polajšano njih opravilstvo (amtiranje) v slovenskem jeziku; tedaj tudi o tej zadevi ne velja noben izgovor več, da ni mogoče odsihmal

ljudem dopisovati v domačem jeziku in kancelijske pisma jim delati v tem jeziku. Ker pa po takem ni izgovora veljavnega več, se za trdno nadjamo, da po c. k. okrajnih (kantonskih) gosposkah kot sodnijah po vsem Slovenskem se bojo vpeljale te domače pisma, — zakaj le za djansko rabo so napravljene, ne pa, da bi ljudje želeli jih, pisma pa bi v tiskarnici Egerjevi — plesnéle.

— Vesela delavnost v slovstvu slovenskem se kaže povsod. Slovenci ne delajo samo le molitvine knjige in ne pojejo samo le sladke pesmi kakor nekdanj, ko je to dvoje naša edina literatura bila; tudi za vsakdanje (praktično) življenje potrebnih bukev se spisuje čedalje več. Tako slišimo, da je domoljubni doktor zdravilstva g. Prelog v Mariboru dodelal „bukve srečnega življenja“ ali makrobiotiko, — doktor zdravilstva in prvi zdravnik v bolnišnici beneški g. Fasseta pa je po velikem trudu dognal prevod (prestavo) po vsem Laškem in Francozkem slovečih M. A. Muretovih bukev „o izreji mladosti“ (Institutio puerelis) v vseh jezicah avstrijskih, tedaj tudi v jeziku slovenskem; zagotavlja nam, da je prevod slovenski v heksametrih prav izvrsten, in da se nadja, da bo ta knjižica, namenjena moralni omiki mladih ljudi, šla iz rok v roke po svetu slovenskem.

— Ker kremljamo že o slovenskem slovstvu, naj dodamo še, da je vrednik „Novic“ iz svojih „koledarčkov“ vso lepoznanstvo tvarino s podobami vred zvezati dal v eno knjižico pod naslovom „Zlati klasi“, ki se v tiskarnici Blaznikovi dobivajo po 60 kraje. nov. dn. Ker je vrednik zbiral v predalčke „koledarčkove“ le izvrstno slovensko blago v prozi in poezii, je menda naslov te knjižice toliko bolj opravičen, ker možaki, kakor: Valvazor, Zois, Vodnik, Miklošič, Vraz itd., katerih življenjepis z obrazi njih obsega ta knjižica, so pač res „zlati klasi“ polja slovenskega.

— Gospod Ferd. Laub je še v dveh koncertih godel in obakrat potrdil popolnoma, kar smo o njem v poslednjem listu rekli; držal se je filharmoničnega društva, ki ga je pod vodstvom gospod Nedved-a tudi v drugem in tretjem koncertu podpiralo.

— V sredo je bil letni zbor katoliškega društva rokodelskih pomočnikov, kateremu je, kakor je našim bravcem znano, prečastiti gosp. prof. dr. Vončina vodja. Čeravno niso dohodki te družbe veliki, se je — po naznanilu g. Šventnarja — vendar tako skrbno gospodarilo, da je konec leta 48 gold. gotovine ostalo; tudi naznanilo gosp. prof. Lésarja je razodelo, da so družbeniki dosti varčno ravnali zopet to leto. Število družbenikov se je sicer preteklo leto, kakor je gosp. vodja naznanil, nekoliko zmanjšalo — bilo jih je 67 — al to je čisto naravno, ker časi so rokodelstvu zlo težavni; dela je manj, tedaj se tudi delavcev manj potrebuje; ni tedaj čuda, da od 100 v Ljubljano prišlih rokodelskih pomočnikov (kselov) jih je preteklo leto moralo 82 dalje potovati, pa tudi med tukajšnjimi jih je 44 za potno palico prijelo in šlo po svetu sreče iskat. Al še drugo je, kar je rokodelskim tem družbam nemilo, in to je sedanje svobodno rokodelstvo. Ker vsak pomočnik (ksel) lahko postane mojster, se mnogi že za „mojstra“ ponaša, če tudi še pri mojstru služi, in čeravno se je marsikdo že opekel, ko je segel po mojsterski pravici, veje sedaj vendar nek drug duh v tem stanu, v katerem je nekdanj kraljevala patrijarhalična vez. Mi sicer ne vemo, kako se drugje vedéjo te društva; al če se vedéjo tako, kakor naše ljubljansko, je pač želeti, da se društva ohranijo, ktere podpirajo omiko rokodelskega stanu po različnih naukih v šoli, shodih itd. Da je letos mestni odbor odbil malo pomoč šolstvu te družbe, je toliko večé čudo, ker se vendar iz mestne kase podpira mala trohica evangeljske začetne šole. Zbor današnji je soglasno

izrekel svojo zahvalo gospodu vodju dr. Vončina-tu za iskreno prizadevanje njegovo in veliki trud skozi 8 let.

— Kallenberg, ki s svojim zverinjami po svetu potuje, je na poti iz Zagreba prišel včeraj tudi v Ljubljano in se s svojim zverinjkom ustavil na kapucinarskem trgu. Slišali smo že dosti od Kallenbergovega zverinjaka, o katerem pravijo, da mu noben drug zdaj ni kos; če pa beremo oklic njegov, moramo res misliti, da take zbirke svet še vidil ni. 4 oroslane (leve) ima, med katerimi je eden „Nero“ po imenu tako velik, da ga zove „kralja vseh levov“, pa tako divji, da si nobena živa duša k njem v kurnjek ne upa; zraven tega velikana je viditi najmanjši konjiček, iz jeruzalemske dežele domá, 5 let star, pa le 6 pestí velik; „Mimka“ mu je ime; razun teh se vidijo tigri, leopardi, hijene, povodnji prasci, beli medved in drugi medvedji, pisan konj (cebra), tihohod (lenivec), mačka cibet, rumeni volk (šakal), kača velikanska, mnogo opic, tičev itd. Pa kaj še vse to! Celó sivega medveda ima iz Amerike, ki „zna govoriti“, kakor njegov gospodar pravi; kateri jezik pa govori, nam ni še povedal; možje, ki so tako vèsti, da vsak dan znajdejo nove jezike, nam bojo že vedili povedati, kateri jezik momlja sivec Amerikanec. Zverinjak je odprt od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer, ker pa je najbolj zanimivo zverino viditi, kadar žrè, je tedaj najbolji čas jo ogledavati okoli 4. in 7. ure popoldne, kadar se ji čez cent mesa poklada in se cela muzika sliši, s katero zver hrepení po južini, kakor da bi človek bil v kaki puščavi afrikanski. Zato pa je tudi čudno, da se zverinjak postavi sred mesta in to še tikama najbolj pohojenega sprehajališča!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Govori se o nekterih spremenih ministerskih, pa dosti več kot pravlice menda te govorice niso; nekoliko verjetno je le to, da minister kupčijstva grof Wickenburg utegne priti na mesto c. kr. najvišega komornika grofa Lankoronskega, ki je te dni umrl; kdo pa bode minister kupčijstva, se še ne vé; pravijo, da neki državni poslanec. — Pravijo, da ces. uradniki ne bojo več v kancelijah zvečer pri luči delali in da se bo s tem leto in dan svečave prihranilo za 680.000 gold., zraven tega pa okoli 800.000 gold. kurjave. — Srebrne šestice, ki so pobegnile pred več leti na tuje, se čedalje več povračajo iz Parskega in Pruskega v Avstrijo domú. Ti mali begúni so na svojem potovanju po tujih rokah zgubili veči del svoje srebrne svetlobe in sedaj rumeno-bledi prosijo za zamero, da so tako dolgo zunaj bili. — Bravcem našim je znano, da zavoljo nekega sestavka je bil 17. list časnika „Reform“ v prepoved djan in vrednik in pisatelj njegov gosp. Šuzelka po ces. državnem pravdniku hudodelstva tožen, da je veličanstvo cesarja razžalil; pa še nek drug spisec v ravno tistem listu o poljskih zadevah je bil ukrivičen, da odobruje nepostavno djanje. Pozneje pa je odstopil državni pravdnik od te tožbe in je Šuzelka le vsled §. 33 tiskarne postave tožil pregreška, da je zanemaril predpisano nadčuvanje tiska. 16. dne tega mesca je pri očitni obravnavi sodnija Šuzelka čisto nedolžnega spoznala in prepoved omenjenega lista preklicala. Množica, ki je bila priča te obravnave, je o tej rabsodbi svoje veselje tako na glas razodela, da jo je predsednik posvaril; časnik „Wanderer“ pa piše, da ta dan, ko se je huda tožba časnikarska prvi-krat na tako milo rabsodbo obrnila, se je z zlatimi pismenkami zapisal v letopis novinarstva. — Presvitli cesar so Erdeljem, ki so bili zavoljo političnih hu-

dodelstev in pregreškov leta 1848, 1849, 1851, 1853 obsojeni, milostljivo odpustili tudi vse nasledke te kazni. — „Wanderer“ je prinesel to-le Tkalcevo pismo od 7. dne t. m.: „Po milosti Nj. Veličanstva rešen dolge in težke kazni in s tem ohranjen v življenji, imam najprvo izpolniti dve dolžnosti. Pred vsem bodi iskrena in prisrčna zahvala municipijam moje domovine, vsem osobnim prijateljem in političnim možem, ki mislijo, kakor jaz, in posebno tistim vredništvom, ki so mi v moji nesreči kazale tako gorko in lepo sočutje. Za tem moram občinstvu dati na znanje o daljnem izdajanji svojega lista. Dušno in telesno trpljenje je tako globoko pretresnilo moje zdravje, da sem prisiljen, ako mislim prihodnjič zopet v časniku delati, najprvo misliti na to, da ozdravim in da se pokrepčam. Na mojem zdravju je tedaj, kdaj začne zopet na svetlo hoditi „Ost und West“. O tem prihodnjič podám še več na znanje. Ker pojdem kmali iz Dunaja zarad oči in kopeli, vabim vse tiste, kateri mislijo, da imajo kaj pri meni, naj to pišejo mojemu branitelju dr. Vilasu, da jim poplačam, kadar se zopet vrnem. Vseh meni prijaznih vredništev prosim, da izvolijo te vrstice vzeti v svoj list.“ — Prvi voz po novi železnici iz Maribora v Celovec je prišel 13. dne tega mesca; bila je to prva poskušnja s 4 mašinami in dvema vozovoma; teža vseh mašin in vozov, ki so šli tudi po novem mostu čez Dravo, je znašala 8000 centov; prva skušnja se je dobro obnesla. Začetek navadne vožnje za blago in ljudi po tej železnici se pričakuje čez mesec dni. — Vožnje po železnici za kratek čas (zabavne vožnje) se napravljajo zdaj na Dunaji za Paris in v Trstu na Laško; „Glasonoša“ pravi, da o Binkoštih se pelje tudi več hrvaške gospóde iz Zagreba skozi Ljubljano v Postojno in Trst. — Poljski državni poslanci so imeli po „Pr.“ 11. dne t. m. shod v Lvovu; nekteri so hotli, da bi se vsi odpovedali poslanstvu, drugi pa da ne; prišli bojo tedaj na Dunaj; kako se bojo obnašali, se bojo razgovorili še le na Dunaji. — Poljski punt se čedalje bolj širi; če je res, kar poljski v Londonu izhajóči časnik „Straža poljska“ pravi, je že 60.000 Poljakov na bojišču. Ruska vlada pa se tudi pripravlja za hujo vojsko. Da med vlado angležko, francozko in avstrijsansko še ni edinosti, kaj bi storile, ni čuda, ker se še celó angležka in francozka niste porazumele. — Strašen šunder je bil unidan v berolinski zbornici poslancov: vsa zbornica s predsedniki vred je bila tako razkačena zoper predrznega ministra vojaštva, da, ko ves hrup ni nič pomagal, se je predsednik kar v zbornici pokril in sejo za eno uro odložil. — Grozna nesreča se je zgodila 27. dne p. m. na morji angležki barki (parobrodu) „Anglo-Saxonu“, ki se je o gosti megli peljala iz Liverpoola v Quebec in se razbila tako, da od 445 ljudi in mornarjev jih je 237 mahoma utonilo. Pravijo, da je kapitan dal prenašlo voziti in se je tako ladija razbila.

Žitna cena

v Ljubljani 13. maja 1863.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 4 fl. 85. — banaške 4 fl. 85. — turšice 2 fl. 90.* — sorsice 3 fl. 77. — rež 2 fl. 99. — ječmena 2 fl. 80. — prosa 2 fl. 85. — ajde 2 fl. 43. — oves 2 fl. 21.

Kursi na Dunaji 19. maja.

5 % metaliki 76 fl. 55 kr. Ažijo srebra 10 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 81 fl. 20 kr. Cekini 5 fl. 27 kr.